

Česká televize / ČT1 - 168 hodin (reportáž Dezoland), 26. 3. 2023 od 21:50 hodin, objektivita a vyváženost;

Stěžovatelovo podání (č. j. RRTV/4379/2023-vra) se vztahuje k reportáži „Dezoland“ z pořadu 168 hodin, který byl odvysílán na programu ČT1 dne 26. 3. 2023 od 21:50 hodin. Podle stěžovatele byl porušen § 31 odst. 2 a 3 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Stížnost je zároveň adresovaná Radě České televize a Etickému panelu ČT, podle stěžovatele byl porušen také § 2 odst. 2 písm. a) zákona 483/1991 Sb., o České televizi a zároveň Kodex České televize.

Podle stěžovatele byla „reportáž uvedena moderátorkou nepodloženými lživými slovy, že dezinformační scéna šlape na plné obrátky. Z dezinformační scény a výhrůžek samozvaným bojovníkům proti dezinformacím byli lživě a nepodloženě nepřímě obviněni protivládní demonstranti/scéna. V úvodu a na konci bylo použito video s „dezinformátorem“ staré 4 měsíce, to nedokládá současný stav. Krom roušky „fuck covid“ je tam agresivní smích a řvaní, aby v lidech vzbudili strach. Peter Gergišák je jen zlomkem „demokrata“ Pavla Novotného. Podle Fridrichové vzali jedinci boj proti dezinformacím do vlastních rukou a že prý čelí za to výhrůžkám.“ Následně stěžovatel zmiňuje jednoho z respondentů reportáže s pseudonymem Sahibek Sabi, který podle stěžovatele údajně vyvrátil dezinformaci, že „na demonstraci nebylo 60 tisíc lidí, ale 1800. Přitom ukázal fotografii z konce demonstrace na Kavčích horách, kam se část přesunula z Václavského náměstí“. Podle stěžovatele hlavní činnost Sahibka Sabiho není vyvracení dezinformací, ale provokace. Dále stěžovatel konstatuje, že Česká televize zveřejnila jméno a video ženy bez svolení a záměrně ji uškodila v očích veřejnosti.

Stěžovatel dále pokračuje: „„Výhrůžné“ video staré týden Jiřího Černohorského, že zazvoní a že si popovídají. To stejné dělají novináři pořadu 168 hodin – zveřejnili záběry u domu autora „nenávislného“ komentáře. Další video Jakuba Netíka s údajnou výhrůžkou, že jede do Olomouce za Sáhibkem, je z léta loňského roku. Další výhrůžka je s Patrikem Tušlem, který je půl roku ve vězení. Důchodkyni Monice Špoulové údajně vyhrožují za vyvracení dezinformací, přestože byla v minulosti jedním pánem požádána, aby stáhla jeho bez svolení používané fotografie. Sama se usvědčila screenem z kyberšikany.“ V podnětu jsou dále uváděna jména respondentů vystupujících v reportáži (Roman Máca, Michal Klíma, František Vrábek), ke kterým se stěžovatel kriticky vyjadřuje. Zároveň podle něj redakce „vytváří tlak na zákonodárce, aby byli proti tzv. dezinformátorům tvrdí. Záměrně demonizuje nepohodlnou skupinu osob a pak usiluje o jejich likvidaci“. Stěžovatel dále poznamenává, že „reportáž je účelově poskládaná, nevyobrazuje realitu, záměrně demonizuje jednu názorovou skupinu osob a polarizuje společnost. Diváci mají právo na nestranné vysílání, a pokud novinář nemá elementární profesionální slušnost, od toho tu je zákon a kodex. Ale musí mít tu elementární slušnost i radní. U voličů pětikoalice to není obvyklé“.

Stížnost dále obsahuje kritické postoje jak vůči pořadu 168 hodin a České televizi, tak i vůči Radě pro rozhlasové a televizní vysílání. V závěru podání je obsaženo množství otázek vztahujících se k různým vydáním pořadu 168 hodin včetně citování údajných výroků převážně moderátorky pořadu Nory Fridrichové.

Vyjádření AO

Pořad 168 hodin je na webových stránkách České televize charakterizován následovně: „Stěžejní události minulého týdne očima reportérů České televize. Kauzy a politické přešlapy, které prozrazují příliš mnoho. Moderuje Nora Fridrichová.“¹

Analyzovaná reportáž s názvem „Dezoland“ byla odvysílána ve vydání pořadu 168 hodin dne 26. 3. 2023 od 21:56:49 do 22:06:18 hodin. Uvedena byla moderátorkou pořadu Norou Fridrichovou následujícími slovy: „Dobrý večer. Dezinformační scéna v Česku šlape na plné

¹ <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10117034229-168-hodin/> (přistoupeno 10. 4. 2023).

obrátky. A i když vláda Petra Fialy slibovala, že s šířením fake news zatočí, zatím jen přešlapuje na místě. Zmocněnec pro média a dezinformace padl a otazník visí i nad podobou zákona, který by měl šíření lží omezit. A tak zatímco se zdá, že vláda je bezradná, někteří jedinci to vzali do vlastních rukou. Na sítích proti dezinformátorům vystupují a jejich tvrzení se snaží uvádět na pravou míru. Čelí za to výhrůžkám a hybridní scéna jde po jejich totožnosti. Téma pro Václava Crhonka.“

Reportáž začala sekvencí převzatou z platformy Youtube, ve které hovoří muž se jménem Peter Gergišák, asi v polovině své promluvy ji přerušil na chvíli hlasitým smíchem: „Hele, ty zmrde, vrať se domů bránit vlast a nevyžírej Českou republiku. A víte, kam to lepím? No, přelepuju ty ukrajinské vlajky, co mají ty frajeři na těch autách. Na našem parkovisku už jsem viděl šest aut poškrábaných, postříkaných a s probodanýma pneumatikama.“ Na jeho promluvu navazoval komentář osoby s přezdívkou Sáhíbek, která má upravený hlas a kamera směřující na ní je rozostřená. Sáhíbek uvedl, že bojuje s dezinformátory. Situaci následně objasnil autor reportáže redaktor Václav Crhonek. Osoba pod přezdívkou Sáhíbek se jmenuje David a jako člen skupiny Ilumicat už skoro tři roky vyvrací na sociálních sítích dezinformace, přestože je přitom dříve šířil. Sáhíbek v dalším vstupu hovořil o tom, že hlavním impulsem pro začátek této činnosti pro něj bylo onemocnění covid-19, které původně nepovažoval za příliš závažné, ovšem jeho prodělání bylo dle něj první věc, proč se z dezinformátora stal člověkem, který bojuje proti dezinformacím. Dle slov redaktora Crhonka Sáhíbek chodí na demonstrace a vyvrací dezinformace o nich. Následovalo tvrzení neznámé ženy převzaté z platformy Youtube, že na neurčenou událost (pravděpodobně demonstraci) dorazilo kolem 60 000 lidí, které vzápětí komentoval Sáhíbek, že výrok Petrušky Rédové (pravděpodobně žena z předchozí sekvence) je manipulace, protože ona spočítala 60 000 lidí a on podle těchto kostiček (v záběru je zobrazeno shromáždění lidí, které je rozděleno do vícero obdélníků mající nejspíš spočítat přibližný počet osob) napočítal 1800 lidí.

Sáhíbek následně v rozmazaném záběru mluví o vyvracení dezinformací, které vadí (pravděpodobně) tvůrcům dezinformací, protože je to zasáhne. Na to navazoval redaktor Crhonek, že na výhrůžky je Sáhíbek zvyklý, a že ti, proti kterým v on-line prostoru stojí, na něj pořádají doslova hon. Následně byla odvysílaná sekvence ze sociální sítě Facebook, v níž hovořil muž se jménem Jiří Černohorský, že údajně zná někoho, který ví o Sáhíbkovi nějaké informace. Černohorský chtěl po zjištění těchto informací navštívit domov Sáhíbka. V reakci na to Sáhíbek reagoval, že ho (dezinformátoři) hledají už tři roky. V návaznosti na to je opět ve vysílání sekvence z Facebooku, na niž vystupuje muž se jménem Jakub Netík, který je podle svých slov na cestě do Olomouce za Davidem (příjmení je redakcí „vypípano“), a že jestli někdo zná jeho adresu (daná sekvence je nejspíš vzata z Netíkova živého vysílání na Facebooku), ať mu ji pošle a ironicky dodává, že by mu rád chtěl poděkovat a ať (nejspíš Netíkovi diváci livestreamu) mu jdou poděkovat s ním.

Redaktor Václav Crhonek dále zmiňuje i případ invalidní důchodkyně Moniky Špoulové, která začala vyvracet dezinformace, a že i jí začaly chodit výhrůžky. Podle ní se jedná vesměs o „nadávky, urážky. A ty jejich přívrženci, ty nám prostě píšou ošklivý esemesky, někdy i výhrůžky. No a my tomu říkáme vyznání lásky.“ Na to navazoval redaktor Crhonek s informací, že dezinformátor Patrik Tušl na sítích zveřejnil fotku syna Špoulové a začal ji telefonovat a vyhrožovat násilnou smrtí. V další reakci Špoulová uvedla, že si začala hovory s Tušlem nahrávat. Část jednoho z hovorů, respektive část promluvy Tušla byla ve vysílání citována: „Hele, poslouvej mě, ty kundo, ještě chvíli a já si na ten Smíchov dojedu a normálně ti rozšlapu hlavu! Je ti to jasný?“ Na to Špoulová v dalším vstupu reagovala, že měla strach, když ji Tušl vyhrožoval. Následoval komentář redaktora Crhonka, že Špoulová nahrávky odnesla na policii, což pro Tušla vyústilo v nepodmíněný trest odnětí svobody v rozsahu 15 měsíců.

Jako další respondent vystoupil v příspěvku analytik dezinformací Roman Máca, podle kterého je logické, že když tu jsou v uvozovkách proruští aktivisté, takže se najdou také lidé, kterým

není jedno, co se děje a nechtějí, aby tady řádila beztrestně ruská propaganda. Podle Máci tito lidé do jisté míry i suplují částečně aktivity státu. Redaktor Crhonek následně hovořil o tom, že pro vládu je boj s dezinformacemi prioritou, kterou měl mít na starosti vládní zmocněnec pro média a dezinformace Michal Klíma. Na to následovalo část vystoupení premiéra Petra Fialy z 23. 3. 2022 pravděpodobně z tiskové konference po jednání vlády, ve kterém potvrzuje výběr Michala Klímy na danou pozici a zároveň akcentuje potřebu řešit boj s dezinformacemi i kvůli rusko-ukrajinské válce, neboť dezinformace Rusko v rámci války také využívá, a věří, že boj s dezinformacemi bude v České republice účinný a rychle bude fungovat.

Na premiérova slova reagoval Michal Klíma jako už bývalý zmocněnec pro oblast médií a dezinformací, který uvedl, že boj s dezinformacemi je obsažen v dokumentu Analýza připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně. Vzhledem k tomu, že dokument byl vydaný před rokem, Klíma konstatoval, že stát není vůbec připraven čelit dezinformační vlně, a že pro to dělá hrozně málo. Klíma sice dle slov redaktora plán připravil, ale vláda jeho pozici náhle zrušila a uvedla, že hotový materiál vlastně není třeba. Na to navazovala krátká sekvence z pravděpodobně tiskové konference vlády ze 15. 2. 2023, na níž hovořil národní bezpečnostní poradce a poradce premiéra Tomáš Pojar, podle kterého žádný akční plán (pro boj s dezinformacemi) není třeba, žádný takový plán nebyl a nebude vládě předložen a na žádném podobném plánu se nepracuje. Na rozhodnutí vlády reagoval Klíma s tím, že podle něj probíhá určitý ideologický souboj, zda stát má (případně jak) čelit dezinformacím a podle něj jím předložený plán přišel některým politikům příliš ambiciózní, příliš otevřený. Proto bylo rozhodnuto ho nerealizovat, což Klíma považuje za chybné rozhodnutí. Redaktor Crhonek následně informoval o návrhu týkajícím se boje s dezinformacemi, který skoro před rokem poslal premiérovi Petru Fialovi a ministři vnitra Vítu Rakušanovi tým analytiků v čele s Františkem Vrábem, na který ale představitelé vlády nereagovali. Věc následně komentoval datový analytik František Vrábek s tím, že usiloval o opakovanou schůzku s premiérem, ale ta se nezrealizovala, což Vrábek mrzelo.

Další část reportáže obsahovala krátké promluvy některých vládních poslanců, kteří byli tázáni na to, jak vláda s fake news bojuje. Konkrétně se jednalo o poslankyni Barboru Urbanovou (STAN), poslance Hayata Okamuru (KDU-ČSL) a poslankyni Lucii Potůčkovou (STAN). Všichni tři zákonodárci se ovšem vyjádřili jen v tom smyslu, že boj s dezinformacemi je ze strany vlády nedostatečný, a že je třeba to změnit. Redaktor Crhonek následně informoval o tom, že ministr vnitra Vít Rakušan údajně chystá zákon týkající se dané problematiky, ovšem bez konkrétnějších informací i s možnostmi, že nakonec žádný zákon nevznikne. To dokládá i sekvence z vystoupení Víta Rakušana nejspíš z tiskové konference, že v oblasti boje s fake news musí vláda udělat zásadní politické rozhodnutí, zda danou věc vůbec dá do legislativního procesu. Věc pak ještě komentoval ministr pro legislativu Michal Šalomoun (nestraníček za Piráty), podle kterého případné uzákonění boje s dezinformacemi je třeba primárně udělat pořádně a rozhodně ne v rychlém časovém sledu.

V závěru reportáže se nejprve kriticky vyjádřil Michal Klíma, že stát dezinformacím nečelí, což způsobuje ovlivňování části společnosti ve prospěch Ruska. Redaktor Crhonek následně konstatoval, že „*namísto slibovaných vládních řešení radikalizace hybridní scény. A ti, kteří fake news potírají místo vlády, jsou terčem výhrůžek a pronásledování.*“ Na to navazovala Monika Špoulová, která nepředpokládala, že by její aktivita (uvádění dezinformací na pravou míru) ji zabrala více jak tři roky. Následoval výrok Sáhíbkova, že vláda podle něj v tomto směru selhává. Obdobný názor zastával i František Vrábek s tím, že se část společnosti může dramaticky zradikalizovat. Poslední sekvence znázorňovala opět muže se jménem Peter Gergišák z platformy Youtube, který ukazoval do objektivu prostředník a hlasitě a excitovaně pronesl: „*Tak si to vyžerte vy kurvy. Vy zmrdí, /nesrozumitelné/, vy košťata.*“

Analyzovaná reportáž sestávala ze dvou hlavních témat, která se vzájemně prolínala. První se týkalo vyhrožování tzv. dezinformátorů lidem, kteří si kladou za cíl uvádět dezinformace na pravou míru. Druhým tématem příspěvku bylo, jakým způsobem vláda řešila a řeší boj

s dezinformacemi. Výrok moderátorky Nory Fridrichové, že dezinformační scéna šlape na plné obrátky lze považovat za určitý řečnický obrat vyjadřující nadsázku. Stížnost dále obsahuje řadu výroků a domněnek, které ovšem nelze ověřit. Stěžovatel skrz různá tvrzení kritizuje ve svém podání tři z vystupujících respondentů – Michala Klímu, Františka Vrábela a Romana Mácu. U Máci uvádí, že hovoří o „českém islámském státu plných agresivních fanatiků“. Ono spojení Máca skutečně řekl ve svém vstupu v reportáži, lze ho hodnotit jako metaforu, která vyjadřuje stanovisko respondenta, nikoliv autorů reportáže.

Podle stěžovatele redakce vytváří tlak na zákonodárce, aby byli proti tzv. dezinformátorům tvrdí a záměrně demonizuje nepohodlnou skupinu osob a pak usiluje o jejich likvidaci. Reportáž zároveň podle podnětu je účelově poskládaná, nevyobrazuje realitu a polarizuje společnost. Na základě monitoringu nelze tvrdit, že by reportáž vytvářela tlak na zákonodárce. Spíš poukazuje na stav, kdy vláda původně proklamovala svůj zájem řešit problematiku dezinformací, což se ale i na základě odvolání Michala Klímy z pozice vládního zmocněnce pro oblast médií a dezinformací neděje. Nečinnost vlády a nerozhodnost, jak danou problematiku řešit, následně dokladují vyjádření Víta Rakušana, Tomáše Pojara a vládních poslanců. Kritika na nečinnost v oblasti boji s fake news může být v tom, že zatímco vláda v tomto směru nekoná, jedincům snažícím se vyvíjet v tomto segmentu určitou aktivitu, je ze strany určité části společnosti vyhrožováno. Stejně tak nelze říci, že by reportáž demonizovala nepohodlnou skupinu osob, příspěvek informoval o problematickém (v jednom případě protizákonném) chování, kterého se dopustili konkrétní jedinci vůči některým respondentům příspěvku. Reportáž také neobsahuje tvrzení, že by redakce usilovala o likvidaci nepohodlné skupiny osob. Že reportáž podle podnětu je účelově poskládaná, nevyobrazuje realitu a polarizuje, lze hodnotit jako domněnky stěžovatele.

Analýza neprokázala, že by odvysíláním reportáže byla ustanovení zákona, na které poukazuje stěžovatel, porušena. Navrhujeme odložení věci.

Návrh usnesení

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) coby ústřední správní úřad v rámci své kompetence dané ustanovením § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.), rozhodla v souladu s ustanovením § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění, ve věci možného přestupku spáchaného odvysíláním pořadu 168 hodin na programu ČT1 dne 26. 3. 2023 od 21:55 hodin, že věc odkládá.